

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οί δυσκολίες επικοινωνίας τους

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΒΡΑΧΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

29-6-2008

Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Αθηνών καί πάσης Ἑλλάδος
κ. Γερώνυμε,

Σεπτή τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,

Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ Ἐθνικῆς Παιδείας καί
Θρησκευμάτων καί ἐξοχώτατοι ἐκπρόσωποι τοῦ Κοινοβουλίου
καί τῶν πολιτικῶν κομμάτων

Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν, δικαστικῶν καί
στρατιωτικῶν ἀρχῶν,

Ἐλλογιμώτατοι κύριοι καθηγηταί, ἐκπρόσωποι τῶν
Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων τῆς χώρας,

Ἀξιότιμοι ἐκπρόσωποι φορέων, ὀργανισμῶν καί συλλόγων,

Τίμιο Πρεσβυτέριο,

Εὐλαβέστατοι διάκονοι,

Πιστέ τοῦ Κυρίου λαέ.

Κατά τήν πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στό χρόνο οἱ ἔγκριτοι
μελετητές καί ἐρευνητές, ἀλλά καί οἱ ἀπλοί πιστοί ἔχουν
σταθεῖ πολλές φορές γιά νά ἀφουγκρασθοῦν καί νά
ὑπομνηματίσουν τόν προσεκτικά διατυπωμένο λόγο, πού ὁ
ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος ἐξεφώνησε πρὶν ἀπό δύο
χιλιάδες χρόνια πάνω σέ αὐτό τό βράχο.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀκροατές του, οἱ ὁποῖοι «εἰς οὐδέν ἕτερον
εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καί ἀκούειν καινότερον»¹, τόν παρότρυναν
νά σταθεῖ μπροστά τους καί νά τοὺς μιλήσει γιά ὅσα ἀκοῦν ὅτι
διδάσκει στήν ἀγορά. Καί ὁ Παῦλος ξεδιπλώνει μπροστά τους
τήν ἀποκαλυφθεῖσα σ' αὐτόν Ἀλήθεια, ἀξιοποιώντας τή γνώση
πού εἶχε ἀποκτήσει στά χρόνια πού σπούδαζε ἐλληνική
γλῶσσα καί φιλοσοφία στή Ταρσό.

¹ Πράξεις 17, 21

Ὅσο κινεῖται στούς δικούς τους δρόμους σκέψης καί ἀναφορᾶς οἱ ἀκροατές του τόν παρακολουθοῦν γοητευμένοι ἀπό τή ρητορική του δεινότητα. Ὅταν ὅμως ἀρχίζει νά τούς ὀδηγεῖ στά δύσκολα καί δύσβατα γιά τήν ἀνθρώπινη σκέψη μονοπάτια, ὅταν δηλαδή κάνει ἀναφορά στήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, τότε «οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δέ εἶπον· ἀκουσόμεθά σου καί πάλιν περί τούτου»².

Σήμερα, εἴκοσι αἰῶνες μετά τήν πρώτη συνάντηση τοῦ κηρύγματος τῆς Θείας Ἀποκάλυψης καί τοῦ ἀνήσυχου ἀνθρωπίνου πνεύματος σ' αὐτό τόν βράχο, ἡ ἀρχική δυσκολία ἐπικοινωνίας μοιάζει νά εἶναι ἀκόμα ὑπαρκτή, ἄλλοτε ὡς προσπάθεια σύγκλισης καί ἄλλοτε ὡς ὀδυνηρή ἀπόκλιση.

Σήμερα, ὅπως καί μέσα στούς αἰῶνες πού προηγήθηκαν, ὁ διάλογος ἀνάμεσα στήν Ἐκκλησία καί τήν εὐρύτερη κοινωνία φαίνεται νά ταλανίζεται ἀπό παρεμβαλλόμενα ἐμπόδια ἀλληλοκατανόησης. Καί εἶναι ὄντως ὀδυνηρή ἡ αἴσθηση ὅτι μερικές φορές μοιάζει ὅσα ἐκπέμπονται ἀπό τούς δύο νά εἶναι σέ διαφορετικό μῆκος κύματος.

Ἀπό τήν μιά ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας, ἡ ἐκμηδένιση τῶν ἀποστάσεων καί ἡ ταχεία διακίνηση κάθε πληροφορίας μέσω τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης καί τοῦ διαδικτύου ἐνισχύουν τήν ἀποδόμηση παραδοσιακῶν θεσμῶν καί ἀξιῶν καί ἔχουν ἐπίπτωση στά θεμέλια τοῦ πολιτισμοῦ μας, καί μεταξύ ἄλλων συνεπικουροῦν σέ μιά συνεχῶς ἐπιτεινόμενη οἰκολογική κρίση γιά τό περιβάλλον.

Ἀπό τήν ἄλλη ἡ ἐκκλησιαστική μας πραγματικότητα παρὰ τήν ἐλπιδοφόρα ἀναγέννηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων ἀπό τήν δεκαετία τοῦ 1960 καί ἐντεῦθεν, τήν αὐξημένη ἐνασχόληση τῆς θεολογικῆς κοινότητας μέ τά συγγράμματα τῶν ἁγίων Πατέρων, μοιάζει σάν νά παραμένει σχεδόν ἀνέγγιχτη ἀπό τίς θεολογικές προϋποθέσεις καί τίς προοπτικές αὐτῆς τῆς ἀνοιξης, ὅπως τουλάχιστον συχνά διαπιστώνεται ἀπό τό περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος καί τήν ποιμαντική πρακτική.

² Πράξεις 17, 32

Πρίν κριθεῖ ὁ λόγος μου ὡς ἀλαζονικός σπεύδω, νά καταθέσω στήν κρίση σας τά προφητικά σχεδόν λόγια τοῦ Γέροντος Χαλκηδόνης κυροῦ Μελίτωνος, ὁ ὁποῖος στηλιτεύει μέ ἐκδηλη ποιμαντική ἀνησυχία τήν ἀδυναμία ἢ τήν ἀπροθυμία τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνθρώπων νά διαλεχθοῦν μέ τήν κοινωνία τῆς ἐποχῆς τους, σημειώνοντας:

«*Ἡ χθές πρό πολλοῦ παρῆλθεν. Οὔτε κἄν τήν σήμερον ζῶμεν σήμερον. Μᾶς προέλαβεν ἡ μεθαύριον. Εἶναι ἀπέλπιδα τά κτυπήματα εἰς τήν θύραν τῆς Ἐκκλησίας ... Ἄν δέν κατηρχόμεθα πρός τήν πραγματικότητα τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου του αὐτῆς τῆς στιγμῆς, δέν θα εἴμεθα Ἐκκλησία. Θα εἴμεθα μιᾷ ἔνδοξος, ἴσως θαυμαστή, ἱστορική πραγματικότης, ἀλλά παρελθοντολογία καί μόνον. Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζωή, εἶναι ἡ πάντοτε σήμερον ἐν τῇ ἀτέρμονι ἐκτάσει τῆς αἰωνιότητος»³.*

Σήμερα, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, πρέπει νά μᾶς προβληματίσει ἡ στάση τῶν συνανθρώπων μας πού ζοῦν καί κινοῦνται μακράν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Σχεδόν στό σύνολό τους θεωροῦν τήν παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στό σύγχρονο κόσμο σάν ἕνα γοητευτικό κατάλοιπο ἐνός λαμπροῦ ἴσως παρελθόντος, πού θέλουν νά πιστεύουν ὅτι σήμερα κατάντησε νά ἀντιμάχεται τή ζωή καί τήν πρόοδο.

Ἡ ὡς ἕνα τρόπο γιά τή διακόσμηση κοσμικῶν ἢ ἐκκοσμικευμένων ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, μέ ἔμφαση στά κατάλοιπα μιᾶς βυζαντινῆς μεγαλοπρέπειας πού παραμένοντας σάν ξεφτίδια ἐνός ἔνδοξου παρελθόντος, ἐπιστρατεύονται γιά νά διακοσμήσουν τήν παρουσία μιᾶς κενῆς ἀπό ἰδανικά καί ὁράματα κοσμικῆς ἐξουσίας.

Καί τό χειρότερο. Εἶναι διάχυτη μέσα στήν κοινωνία ἡ αἴσθηση ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἕνα συντηρητικό μόρφωμα, πού συναλλάσσεται μέ κάθε λογῆς καί μορφῆς κοσμική ἐξουσία, ὡς ἕνα ἀπό τά πολλά ἐξαρτήματά της, κατορθώνοντας νά ἐπιβάλλει ἕνα ὀπισθοδρομικό λόγο στό σήμερα.

³ Χαριστήρια εἰς τιμήν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Μελίτωνος, Πατριαρχικόν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη, 1977, σ. 37

Δέν εἶναι δυνατόν νά διαφεύγει ἀπό τήν προσοχή ἡμῶν πού παροικοῦμε τήν Ἱερουσαλήμ ἡ ἀπέραντη συνθηματολογία τῶν κηρυγμάτων, οἱ ἀναφορές σέ μιά αὐτοδικαιωτική παρελθοντολογία ὡς δικαίωση τῆς ἀξίας τῶν ποιμαντικῶν δραστηριοτήτων μας⁴, ἢ ἡ ἔλλειψη τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος στήν ἄσκηση τῆς διακονίας⁵, σέ μιά ἐποχή πού καλούμαστε νά φωτίσουμε τό παρόν μέ τήν ἐσχατολογική προοπτική τοῦ μέλλοντος, στηριγμένοι στό βαθειά ριζωμένο στέρεο παρελθόν τῆς Παράδοσής μας.

Ὅμως κάθε φορά πού ἡ Ἐκκλησία θα ἀπεμπολεῖ τή δυνατότητα πού διαθέτει νά προσλαμβάνει τά τοῦ κόσμου καί νά τά μεταμορφώνει σέ δύναμη ζωῆς ἀκαταλύτου⁶, θά παραμένει ἀδύναμη νά ἐκχριστιανίσει ἕνα ἀλλοτριωμένο ἀπό τά πάθη καί τά παθήματά του πολιτισμό, μέσα στόν ὁποῖο καλεῖται νά ζήσει καί γιά τόν ὁποῖο ὁ λόγος καί ὁ τρόπος ζωῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἀποτελεῖ σκάνδαλο καί μωρία⁷.

Τό δίλημμα γιά μᾶς τούς Χριστιανούς ἔχει καταλυτική σημασία: ἢ προσλαμβάνουμε τόν κόσμο καί τόν μεταμορφώνουμε σέ Ἐκκλησία ἢ διαφορετικά «*ἡ σχέσις της (Ἐκκλησίας) πρός τήν ζωήν ἢ εἶναι σχέσις σεβασμίου λειψάνου, ἢ ἀποβαίνει σχέσις οὐραγοῦ, συσχηματιζόμενη πρός τόν αἰῶνα τοῦτον καί κατακολουθοῦσα τήν πορείαν τῶν γεγονότων, καταλήγουσα δέ πολλάκις εἰς μίαν ἀγαθοποιόν κοινωνιολογίαν ... Ἡ θεολογία τῶν πατέρων τῆς Ἀνατολῆς εἶχε τήν θεωρίαν τοῦ συνόλου ὁράματος καί πράγματος, ἦτο μιά θεολογία τῆς ὅλης δημιουργίας, μιά θεολογία κοσμικῆς διαστάσεως, θεολογία τοῦ Θεανθρώπου*»⁸.

⁴ Πρβλ. Σμέμαν π. Ἀλεξάνδρου, Ἡ Ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στό Σύγχρονο Κόσμο, μτφρ. Ἱ. Ροηλίδης, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα, 1983, σ. 18: «*ἡ μόνη 'ἐπίσημη' γλώσσα τοῦ Ὁρθοδόξου καθιδρύματος, ἕνας ρητορισμός πού συντίθεται ἀπό ἕνα μείγμα ἀκλόνητης αἰσιοδοξίας, ἀναγκαστικῆς θριαμβολογίας καί καταπληκτικῆς αὐτοδικαίωσης*»

⁵ Πρβλ. Γιανναρά Χρήστου, Ἡ Κρίση τῆς Προφητείας, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα, 1981, σ.65: «*Ἡ ὁδός τῆς προφητείας εἶναι ἡ μετάνοια ... Δέν εἶναι τόσο ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου πού ἐμποδίζει τή μετάνοια, ὅσο ἡ αὐτοπεποίθησις τῆς ἀρετῆς. Ἡ τραγική ἀναστολή τῆς προφητείας στήν παρούσα ὥρα εἶναι αὕτη*»

⁶ Ἐβρ. 7, 16

⁷ Α' Κορ. 1, 23

⁸ Χαριστήρια εἰς τιμήν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος, ... σσ. 65-66

Μακαριώτατε,

Εὐλογία εἶναι ἡ ἀπορία καθενός ἀπό ἐμαῶς, πού θέλουμε νά εἶμαστε πιστά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ποιά νά εἶναι ἡ αἰτία πού πολλές φορές ἀδυνατοῦμε νά ἐπικοινωνήσουμε μέ τούς συνανθρώπους μας, πού ἐμφοροῦνται ἀπό διαφορετικές θέσεις καί ἀπόψεις ἀπό τά δικά μας ἰδανικά καί τίς προτεραιότητες. Εὐτυχῶς ὁ Θεός χαριτώνοντας τούς ἁγίους τῆς κάθε γενιᾶς προσφέρει ἀδιάλειπτα τή δυνατότητα νά διασώζεται ἡ ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας Του καί νά βρίσκει τρόπους προσέγγισης ὅλων τῶν ἀνθρώπων⁹.

Τό πρόβλημα ὅμως τῆς χωλαίνουσας ἐπικοινωνίας τῶν Χριστιανῶν μέ τήν κοινωνία παραμένει. Καί γίνεται πολύ ἐμφανές ὅταν ἀνάμεσα στή διδαχή μας καί στήν πρακτική ἐφαρμογή τῆς «χάσμα μέγα ἐστήρικται»¹⁰. Ἡ Ἐκκλησία - ὅσο καί ἂν ἐμεῖς δέν τό ἀντιλαμβανόμεθα πλήρως – ὑπάρχει στόν κόσμο ἀενάως ἀγωνιζομένη «νά ἀντιπαρατάξῃ εἰς τήν ἐσχάτην ἔνδειαν, αὐτῆς τῆς τραγικῆς στιγμῆς τοῦ κόσμου, ἥτοι εἰς τήν ἄλογον βίαν, τήν ἀναρχικήν, τήν καταλυτικήν, τήν φονικήν, τήν ἀπέλπιδα, μίαν ἄλλην βίαν, τήν βιαίαν ὁρμήν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τήν ἀναρχον, τήν δημιουργικήν, τήν συντηρητικήν καί τελεσιουργικήν τῶν πάντων βίαν καί δύναμιν»¹¹.

Ἀντί αὐτῆς τῆς μεταμορφωτικῆς βιαίας πνοῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πολλές φορές προσπαθοῦμε ὡς Ἐκκλησία νά δικαιολογήσουμε τήν ὑπαρξή μας ὡς κοινωνικοί ἐργάτες ἢ ὡς θεματοφύλακες τῆς ἠθικῆς. Μπορεῖ αὐτό νά εἶναι βολικό γιά ὅλους. Ὅμως μιά τέτοια στάση – ξένη πρὸς τήν διδασκαλία, τήν ὄντολογία καί τήν ἐκκλησιολογία μας – πού διευκολύνει περισσότερο τίς ψυχολογικές ἀνάγκες τῶν ποικίλων

⁹ Πρβλ Ἰωαννίδη Κλείτου, Ὁ Γέρον Πορφύριος: Μαρτυρίες καί Ἐμπειρίες, ἐκδ. Ἱεροῦ Γυναικείου Ἡσυχαστηρίου ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Αθήνα, 1993, σ. 129, ὅπου καταγράφεται ἡ χαριτωμένη συμπεριφορὰ τοῦ γέροντα Πορφυρίου κατὰ τήν συνάντησή του μέ κάποιες κοπέλλες πού ἦσαν ἄσεμνα ντυμένες.

¹⁰ Λουκ. 16, 26

¹¹ Χαριστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος, ... σ. 65

θρησκευτικῶν τύπων¹², εἶναι ἀνίκανη νά διαλεχθεῖ σωτηριολογικά μέ τούς γνήσιους πιστούς, ἀλλά καί τούς ἀσώτους, τίς πόρνες καί τούς τελῶνες τῆς ἐποχῆς μας. Καί κυρίως μέ ὅλους ἐκείνους τούς ἀπλούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί τούς διανοομένους πού διατηροῦν μέσα τους μιά ἄλλη εἰκόνα τοῦ Θεοῦ σέ πείσμα τῆς εὐτελοῦς σμικρογραφία της, πού ἐμεῖς περιφέρουμε στούς αἱμάσσοντες δρόμους τῆς οἰκουμένης, ἀνίκανοι νά ἀντιληφθοῦμε τήν ἀλλοίωσή της ἀπό τή δικανική καί ἐκκοσμικευμένη ἠθική μας¹³.

Δυό χιλιάδες χρόνια μετά τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ὁ ὁποῖος ἔγινε ἄνθρωπος γιά νά ἀναπαύσει κάθε κοπιῶντα καί πεφορτισμένο¹⁴ καί νά τούς δώσει τή δυνατότητα νά γίνουν θεοί κατὰ χάρη, ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε παρὰ τήν ἀντίθετη ἐντολή Του νά μοιάζουμε πρὸς τούς Φαρισαίους, τούς ὁποίους κατηγοροῦσε ὅτι «δεσμεύουσι φορτία βαρέα καί δυσβάστακτα καί ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τούς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δέ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά»¹⁵.

Θά εἶναι πρῶτιστα δική μας εὐθύνη, ὅταν κάθε φορά πού τό νομικό πνεῦμα θά κυριαρχεῖ στό ἐκκλησιαστικό ἥθος καί θά τό μετατρέπει ἀπό ἥθος εὐσεβείας σέ εὐσεβή δικανισμό, τό ὅτι οἱ ἄνθρωποι γύρω μας θά μᾶς προσπερνοῦν ἀδιάφοροι ἀναζητώντας κάτι ἄλλο.

Μακαριώτατε,

¹² Αὐγουστίδη π. Ἀδαμάντιου, Δυσλειτουργικά Φαινόμενα στή Ζωή τῶν Θρησκευομένων Ἀτόμων: Ψυχολογική Προσέγγιση, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἔτος 81, τευχ. 772 (1998), σσ. 215-227

¹³ Πρβλ. Γιανναρᾶ Χρήστου, Ἡ Ἐλευθερία τοῦ Ἑθους, ἐκδ. Γρηγόρη, Αθήνα, 1989, σσ. 66-84

¹⁴ Ματθ. 11, 28

¹⁵ Ματθ. 23, 4. Πρβλ καί Καρδαμάκη π. Μιχαήλ, Ἐκκλησιαστική Παιδεία: Ἡ Περιπέτεια ἑνός Ὁράματος, ἐκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1994, σ. 75: «Τό μέγα πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι ὁ κόσμος ἢ ὁ σταυρός της σέ σχέση μέ τόν κόσμο ἢ χάριν τοῦ κόσμου. Εἶναι ὁ Κλήρος της, πού ἀντί νά σταυρώνεται σταυρώνει· πού ἐπιλέγει τή βία ἀντί τῆς ἀγάπης, πού ζητᾶ τήν ἄνεση ἀντί τῆς προσφορᾶς, πού διεκδικεῖ δικαιώματα ἀντί τῆς διακονίας ... πού θέλοντας νά ἀλλάξει ἢ νά σώσει τούς ἀνθρώπους μέ τή βία, φορτώνει βάρη δυσβάσταχτα στά ἤδη δυσβάσταχτα βάσανά τους»

Καθώς συμμετέχουμε ήδη στον ὄρθρο τῆς τρίτης μ. Χιλιετίας ζυμωμένοι μέ μιᾷ ἀνθρωπότητα πού παραπαίει ἀπό τήν ἔλλειψη ἀξιών καί ὁραμάτων ὀφείλουμε νά παύσουμε νά παραμένουμε ναρκισσιστικά ἐγκλωβισμένοι στό μικρόκοσμό μας ἀσχολούμενοι μέ θέματα πού αἰῶνες πρὶν ἔχουν λυθεῖ ἀπό τοὺς ἁγίους Πατέρες μας. Μπροστά μας συσσωρεύονται τεράστια προβλήματα τόσο στό ἐσωτερικό τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καί στό σύγχρονο κόσμο, καθὼς συνεχῶς διογκώνονται οἱ πολιτισμικές καί κοινωνικές ἐξελίξεις, τὰ τεράστια ἠθικά καί βιοηθικά διλήμματα, ἡ ἀγωνία τῶν ἀνθρώπων γιὰ τό φάσμα τῆς φτώχειας καί γιὰ μιᾷ καλύτερη ποιότητα ζωῆς.

Καιρὸς εἶναι νά ἀνταποκριθοῦμε στήν ἀγωνία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καί στίς προσδοκίες ἐκείνων πού στέκονται κριτικά, ἀλλὰ καλοπροαίρετα ἀπέναντι στή Ἐκκλησία καί περιμένουν ἀπό μᾶς λόγο πού νά ἀποπνέει τόν λυτρωτικό ἀέρα τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ¹⁶ καί ἐμπρακτὴ παρουσία, ἡ ὁποία θά φανερῶνει στοὺς ἀνθρώπους τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πού ἀγκαλιάζει ὁλόκληρη τὴ δημιουργία, χωρὶς νά περιορίζεται σέ κάστες καί προνομιούχες ὁμάδες.

Καί αὐτό μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνον ἂν ὁ καθένας μας ξεπεράσει τὴν ἀτομικότητά του καί θελήσει νά ἐνταχθεῖ ἐμπρακτὰ στό «ἐμεῖς» τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐκεῖ ὅπου τό ἦθος εἶναι συνοδικό καί ἡ ἐνότητα ἀντανακλᾷ τόν τριαδικό τρόπο ὑπαρξῆς, καθὼς ἀνταποκρίνεται στό αἶτημα πού ἀπηύθυνε ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς στὸν Πατέρα Του λίγο πρὶν τό πάθος του: «*ἵνα πάντες ἦν ὡσι, καθὼς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν σοί*»¹⁷.

Μέ αὐτό τὸν τρόπο ἡ συνοδικότητα πού χαρακτηρίζει τίς δομές τῆς Ἐκκλησίας δέν θά ἐξαντλεῖται σέ δημοσιογραφικοῦ ἐπιπέδου θεωρίες περὶ τοῦ δῆθεν ἐκδημοκρατισμοῦ της, ἀλλὰ θά διατρέχει ὅλες τίς δομές της καί θά διαχέεται καί στὸν κοινωνικό ἵστό, ὁ ὁποῖος ἀπαρτίζεται καί ἀπό τοὺς πιστοὺς¹⁸.

¹⁶ Ρωμ. 8, 21

¹⁷ Ἰωαν. 17, 21

¹⁸ Πρβλ καί Ἱεροθέου, Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου, Ἡ ποιμαντικὴ τῆς πολυπολιτισμικότητας, Θρησκεία καί Ἐκκλησία στήν Κοινωνία, ἐκδ. Ἱερά Μονή Πελαγίας, Λιβαδειά, 2006, σσ. 471-486

Αὐτό τό ἦθος, αὐτό τό τρόπο ζωῆς, ἀναζητᾷ ἀπό τήν Ἐκκλησία ὁ ταλαιπωρημένος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας. Κάθε βερμπαλισμός πού ταλαιπωρεῖ τά ὦτα τῶν ἀκροατῶν μας, κάθε προσέγγιση τῶν προβλημάτων τους πού δέν μεταμορφώνει τή ζωή τους, δημιουργεῖ ἀντιστάσεις καί ἀντιπάλους.

Καί τότε ὁ ἄνθρωπος γιά τόν ὁποῖο «Χριστός ἀπέθανε» θά γίνεται ἀδιάφορος γιά τήν πολυλογία τῆς διδαχῆς μας καί θά μᾶς προσπερνᾷ ἀλύτρωτος, ἐνῶ σέ μᾶς θά μένει ἡ πικρή γεύση τῆς διατυπούμενης ρητῶς ἢ ἀρρήτως φράσης «ἀκουσόμεθά σου καί πάλιν», πού μεταφράζεται σέ ἀδυναμία ἐπικοινωνίας μας μέ τόν πάσχοντα συνάνθρωπο καί ταυτόχρονα ἀποτυχίας μας νά ἀναδειχθοῦμε σέ Ἐκκλησία καί τελικά ἔκπτωσή μας σέ σωματεῖο θρησκευομένων.

Μακαριώτατε,

Τόν προσεχή Ὀκτώβριο οἱ προκαθήμενοι τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν θά πραγματοποιήσετε ἕνα περίπλου στους τόπους καί στους χώρους πού ὁ ἀκούραστος ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος διῆλθε, κήρυξε καί προσπάθησε νά συνομιλήσει μέ τή γλώσσα καί τίς πολιτιστικές ἀρχές τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του. Ὁ περίπλους αὐτός θά ναι ταυτόχρονα καί προσκύνημα τοῦ τρόπου μέ τόν ὁποῖο ὁ μέγας αὐτός Ἀπόστολος σημάδεψε τήν προσωπική του ἱστορία καί τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχηθεῖτε νά ὑπάρξει γιά ὅλους μας ἕνας ἀναβαπτισμός στό πνεῦμα του. Ἀναβαπτισμός πού «μπορεῖ νά βοηθήσει στήν τολμηρή αὐθεντικότητα πού πρέπει νά χαρακτηρίζει τή διδασκαλία μας, καί στή ριζοσπαστική καί ἀνασχετική κάθε φθορᾶς ρωμαλεότητα πού πρέπει νά σημαδεύει τήν παρουσία μας»¹⁹.

¹⁹Αὐγουστίδη π. Ἀδαμάντιου, Ἐν ἀσθενείαις καύχησης, θέματα ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας, ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 1998, σ. 29

Νά βοηθήσει νά ἀνακαλύψουμε πάλι τά συστατικά ἐκεῖνα τῆς ταυτότητάς μας στοιχεῖα, συνειδητοποιώντας καί τήν εὐθύνη τῆς μεταμορφωτικῆς παρουσίας μας στόν κόσμο²⁰. Αὐτό τόν κόσμον τόν μικρό τόν μέγα²¹, τοῦ ὁποῖου ἀποτελοῦμε σάρκα καί τόν ὁποῖο καλούμεθα νά προσλάβουμε καί νά μεταμορφώσουμε σέ Ἐκκλησία, σέ ὄντως τόπο τῆς Βασιλείας Θεοῦ.

Αρχιμ. Αθηναγόρας Δικαϊάκος

²⁰ Ἑλύτη Ὀδυσσέα, Τά Δημόσια καί τά Ἰδιωτικά, ἐκδ. Ἰκαρος, Αθήνα, 1990, σ. 35: «Ἡ ποιότητα στηρίζει τούς Θεούς, κι εἶναι γιά νά μήν τό ἔχουν κατανοήσει ἐγκαίρως οἱ Ἱερεῖς πού παιδεύεται ἄδικα ἢ ἀνθρωπότητα»

²¹ Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς Καισάριον τόν ἑαυτοῦ ἀδελφόν Ἐπιτάφιος, 23, 2, ΕΠΕ, τομ. 6^{ος}, σ. 422: «Τί τό καινόν τοῦτο περί ἐμέ μυστήριον; Μικρός εἰμί καί μέγας, ταπεινός καί ὑψηλός, θνητός καί ἀθάνατος, ἐπίγειος καί οὐράνιος»